

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Тони Драганов Трайков – ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски“

(член на Научното жури, утвърдено със Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД 38-701/18.12.2018г.) и решение на ФС на Геолого-географския факултет /Протокол № 14/11.12.2018г./

Научна област – 4. Природни науки, математика и информатика

Професионално направление – 4.4. Науки за Земята (География на населението и селищата)

Научно звено: Катедра „Регионално развитие“ при ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски“

Тема: **„Тенденции в заетостта и безработицата в Североизточния район за планиране от ниво 2 след 1989г.“**

Редовен докторант: Михаела Илиева Георгиева

Научен ръководител: Доц. д-р Климент Минев Найденов

1. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА

Редовният докторант Михаела Илиева Георгиева е родена на 28.03.1991г. в гр.Дулово. През 2014г. завършва бакалавърска степен в УНСС, факултет Управление и администрация – специалност „Публична администрация“ с професионална квалификация Бакалавър по публична администрация. През 2015г. завършва магистърска степен в УНСС, факултет Управление и администрация по специалност „Публична администрация“ с професионална квалификация Магистър по администрация и управление.

От 2011 до 2012г. Михаела Георгиева работи като оператор в „Сиксти Кей ЕАД“ и „КОЛ ГРУП ЕООД“ в гр.София. От 2012 до 2013г. е на работа във Фондация за реформа в местното самоуправление - София като сътрудник. През периода 2013-2015г. Михаела Георгиев работи последователно в Националната агенция по приходите, Министерството на регионалното развитие и Министерството на труда и социалната политика като стажант и младши експерт. От 2018г досега е на работа в ЕООД „Вива 2004“ като експерт управление на човешките ресурси. Докторантът има познания по английски език (B2) и руски език (A2). Притежава много добри умения за работа с Интернет и Microsoft Office, деловодни и технически умения. Михаела Георгиева притежава способности и качества за работа в екип.

2. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА

Със Заповед РД 20-234 от 28.01.2016г. Михаела Илиева Георгиева е зачислена на редовна докторантура по професионално направление 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата) към катедра „Регионално развитие“, считано от 01.02.2016г. до 01.02.2019г. За научен ръководител е определен доц. д-р Климент Найденов. С решение на Факултетния съвет на Геолого-географския факултет на СУ "Св. Климент Охридски" от 11.12.2018г. (протокол № 14) и Заповед РД 20-1974 от 13.12.2018г. редовният докторант Михаела Илиева Георгиева е отчислена с право на защита поради завършване на дисертационния труд.

На разширено заседание на Катедра „Регионално развитие“ от 10.12.2018г. (протокол №4) Катедреният съвет обсъди и насочи към защита дисертационния труд на редовния докторант Михаела Илиева Георгиева. Катедреният съвет предложи състава на Научното жури по защита на дисертационния труд. Предложеният състав е одобрен с Решение на Факултетния съвет на ГГФ от 11.12.2018г (протокол №14). Със Заповед № РД 38-701 (18.12.701г.) е утвърдено Научно жури в състав:

1. Доц. д-р Климент Минев Найденов – СУ
2. Доц. д-р Тони Драганов Трайков – СУ
3. Проф. д-р Надежда Борисова Илиева – НИГГГ, БАН
4. Проф. д-р Румен Христов Янков – ВТУ
5. Проф. д-р Христо Нейков Каракашев – пенсионер, УНСС

Резервни членове:

1. Доц. д-р Георги Костадинов Бърдаров – СУ
2. Проф. д-р Чавдар Милчев Младенов – пенсионер, НИГГГ, БАН

3. ДАННИ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА И АВТОРЕФЕРАТА

Представеният за обсъждане дисертационен труд на тема „Тенденциите в заетостта и безработицата в Североизточния район за планиране от ниво 2 след 1989г.“ е в обем от 239 стр. текст, плюс 12 стр. с различни информационни източници и 1 стр. с използвана в текста абривиатура. Като източник на допълнителна информация в текста са включени 69 таблици, 4 графики и 8 карти. Много добро впечатление в разработката прави богатата литературна справка, включваща 229 заглавия по разглежданата проблематика. Същите са подредени като първо са представени тези на кирилица, а след тях и останалите на латиница. За информационната обезпеченост на изследването допринася и използването на голям брой нормативни документи и интернет източници.

Темата на дисертационния труд е актуална и значима. Нейната значимост се свързва с ролята и мястото на Североизточния район за планиране в цялостното социалноикономическо развитие на България. По някои макроикономически показатели той се нарежда на второ място сред сегашните шест района в България. Дисертационният труд е разработен в уводна част, три основни глави и заключение. Структурата на разработката отговаря на логическата последователност в съдържанието на отделните глави.

В увода аргументирано е защитен актуалният характер на изследването на проблемите на заетостта и безработицата, както в общотеретичен план, така и във връзка със състоянието на пазара на труда в Североизточния район за планиране. Практикоприложното значение на

изследването се свързва с предлаганите насоки за усъвършаване на политиките за регионално развитие и преодоляване на съществуващите регионални дисбаланси между отделните териториални единици от ниво 2. Принос в тази насока има точното формулиране на основната цел и задачи на разработката, насочени към цялостен анализ на сегашното състояние на заетостта и безработицата в Североизточния район за планиране, а също и към възможностите за оптимизиране на цялостното му социалноикономическо развитие. Що се отнася до обекта на изследване, смятам, че той може да разширен като в него, освен самия Североизточен район за планиране, могат да се добавят работната сила и пазара на труда, разгледани в границите на същия район. За постигането на по-голяма терминологична яснота в увода са изяснени понятията „статистически район” и „район за планиране”. Подчертано е, че те са съотносими понятия, защото „обозначават съответната територия и/или я характеризират по социалноикономически и статистически признаци”. За точността на хронологията в научната разработка допринася ясно определения времеви интервал на изследване, започващ от началото на прехода в България от централизирано планово стопанство към пазарна икономика.

Съдържанието на I глава е с преобладаваща теоретична насоченост. В нея са изложени основните теоретични подходи в изследванията на регионалните особености на заетостта и безработицата. В систематизиран вид са представени главните направления в географското изучаване на населението и неговата трудова дейност: *Geographie Humaine* във Франция, антропогеографията в Германия и хорологичното направление в САЩ. На тази основа са разгледани някои теории, свързани с пространствените особености на пазара на труда (Торн Паландер, Аугуст Льош, Едгар Хувър и др.). От гледна точка на логическата последователност съдържанието на тази глава може да започне с посочените в т.2 основни понятия и общи теоретични постановки и след това да се премине към особености на пазара на труда и конкретните начини и подходи за регулиране на трудовите отношения, разгледани в останалите 3 точки на гл.1. Към посочените основни понятия като трудоспособно население, работна сила, човешки ресурси и др. могат да се добавят и някои основни понятия и термини, свързани с икономическото райониране на страната.

Като своеобразна връзка между теоретичните подходи и практическите действия по регулиране на трудовите отношения може да се разглежда съдържанието на т.3 и 4 на глава I. В тях са анализирани проучванията и мерките за оптимизиране на трудовата заетост на населението в страни като Румъния, Франция, Канада и др. На тази основа е направената от докторанта оценка на дейността на органите и институциите в България, работещи по проблемите на заетостта и безработицата.

В глава II от разработката са разгледани особеностите в регионалното развитие и нивата на заетост и безработица в Североизточния район за планиране в България. Приносен момент в тази част на дисертационния труд е задълбоченият икономгеографски и геодемографски анализ на района. В критичен дух са проследени измененията в икономическата и демографска ситуация от началото на 90-те години на XX век до второто десетилетие на настоящето столетие. Освен общите характеристики в развитието на района, докторантът правилно се е насочил и към вътрешнорайонните диспропорции и влиянието на миграционните движения за тяхното задълбочаване. Отчетено е изпреварващото развитие на гр. Варна и областта в сравнение с останалите части на територията. Преодоляването на проблема „център-периферия”, според докторанта, е възможно чрез „инвестиции за интегрирано развитие и диверсификация на икономическите дейности в по-слабо развитите

части от територията на района”. Важно място в направените анализи заема зависимостта между икономическото развитие и тенденциите в заетостта и безработицата.

Важен момент от съдържанието на II глава е анализът на така нар. проблемни групи на пазара на труда. Като такива правилно са определени безработните младежи до 29г., а също ромите, жените от 25 до 40г. и лицата, останали за продължителен период от време без работа. Съвсем логично в тази категория безработни са включени и останалите без работа лица в предпенсионна възраст. Оценявайки актуалното състояние на пазара на труда в Североизточния район за планиране, докторантът посочва няколко основни направления за повишаване трудовата заетост на населението. Първото от тях включва дейности и мерки по усъвършенстването на съществуващата образователна и квалификационна система с цел намаляване безработицата най-вече при младежите и ромите. Второто направление се свързва с приоритетното развитие на перспективните отрасли и дейности, които могат да имат стабилизиращо влияние върху трудовия пазар. Като пример са посочени специализираните промишлени производства, аграрният сектор, транспортното и туристическото обслужване. Третото направление отразява ефективното изпълнение на оперативните програми в областта на регионалното развитие, повишаването потенциала на човешките ресурси, подобряване състоянието на околната среда, устойчивото градско развитие и др. Към анализа на възможностите за развитие на трудовия пазар в Североизточния район за планиране би могло да се посочи и авторското мнение за включването на работници от Молдова, Украйна и др. страни в сферата на туризма.

Глава III от дисертационния труд е озаглавена „Насоки за намаляване на безработицата и повишаване на заетостта чрез регионалното развитие на Североизточния район за планиране”. В този си вид заглавието се нуждае от известна стилистична редакция. Може да се каже, че съдържанието на тази глава е с най-голяма практико-приложна стойност. Представените от докторанта насоки за оптимизиране на пазара на труда са разгледани сполучливо в няколко основни сфери на въздействие: модернизация и повишаване конкурентноспособността на регионалната икономика, подобряване на жизнената среда и регионалната инфраструктура, провеждане на политики, насочени към съхраняване и развитие на човешките ресурси в района и не на последно място реализиране на възможностите за подобряване използването на европейските фондове и програми за повишаване заетостта на населението в Североизточния район за планиране. В желанието си за по-голяма изчерпателност докторантът е използвал значителен обем информация за социално-икономическото развитие на изследваната територия. Смятам, че представянето на фактическия материал в по-стегнат и систематизиран вид, може да повиши качеството на анализите и препоръките, направени от автора.

Авторефератът е с обем 35 страници и отговаря напълно на съдържанието на дисертационния труд. Той е изготвен в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Р. България и Правилника за неговото приложение. В края на автореферата, съобразно изискванията, е включена декларация за оригиналност на направеното научно изследване.

4. НАУЧНИ ПРИНОСИ

В автореферата са изведени общо 4 научни приноса с общотеоретичен и практикоприложен характер.

1. Предложено е обобщено схващане и теоретичен обзор на основните понятия, определения и класификации, свързани с трудовите отношения през призмата на регионалните особености на безработицата и заетостта, както и отражението им върху пазара на труда при регионалното развитие на населението и селищата.
2. Направена е оценка и анализ на регионалното развитие и нивата на заетост и безработица в Североизточния район за планиране в България през призмата на териториалната и селищна структура на населението чрез структурирания икономически профил и модела за регионално развитие в населените места и селищата.
3. Изследвани, обобщени и синхронизирани с българските условия, са мерки и добри практики в Североизточния район за планиране за насърчаване на заетостта и безработицата, както и са изведени основни проблеми при провежданата държавна политика в областта на заетостта и безработицата.
4. Предложен е пространствен подход при реализацията на мерки и дейности за намаляване на безработицата и повишаване на заетостта чрез усъвършенстване на регионалната свързаност на селищната мрежа, както и модернизиране на регионалната инфраструктура и жизнена среда за съхраняване и развитие на човешкия капитал.

Приемам представените научни приноси, които имат както теоретико-методологичен, така и практикоприложен характер. Смятам, че съдържанието на третия от тях се нуждае от редакция. Към принос №4 може да бъде добавено, че използваната методика за анализ на тенденциите в заетостта и безработицата в Североизточния район за планиране, може да бъде прилагана успешно и при специализираните изследвания на други райони в страната.

5. ПУБЛИКАЦИИ И УЧАСТИЯ В НАУЧНИ ФОРУМИ

Редовният докторант Михаела Георгиева е участвала в три международни и една национална конференция по актуални въпроси на географското познание и регионалните аспекти на заетостта и безработицата в Република България. Във връзка с дисертационния труд са посочени заглавията на 6 публикации. Четири от тях са публикувани доклади от посочените научни конференции, а останалите две са в сборници, посветени на кръгли годишнини на наши бележити географи и регионалисти.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение мога да кажа, че предложеният за обсъждане дисертационен труд представлява едно задълбочено изследване на проблемите и тенденциите, свързани

със заетостта и безработицата в Североизточния район за планиране. С научната разработка, по неоспорим начин, се доказва връзката между цялостното социално-икономическо развитие на Североизточния район за планиране и състоянието на човешките ресурси и пазара на труда в неговите граници. Направените в рецензията препоръки ни най-малко не омаловажават качествата на научното изследване, а имат за цел прецизиране на някои части от съдържанието. Имайки предвид завършения характер на дисертационния труд и доказаните научни приноси, предлагам на Уважаемите членове на Научното жури да присъдят на редовния докторант, Михаела Илиева Георгиева, образователната и научна степен „доктор“.

София, 22.02.2019г.

.....
доц. д-р Тони Др.Трайков